

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๕/๒๕๔๕

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง”) โดยประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕* กรณีนางสาวเพ็ญภา ไพศาลศุภนิมิต (ซึ่งต่อไปในคำวินิจฉัยนี้จะเรียกว่า “ผู้ถูกร้อง”) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ โดยชี้แจงข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร) ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๘๑๖/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๒ จึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จึงได้มีหนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๖/๗๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔

* สงเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๖/๔๖๕ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔

แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปความว่า ผู้ถูกร้องไม่เคยทราบมาก่อนว่าการเข้าดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ จนเมื่อ มีข่าวกรณีนายอมร อมรรัตนานนท์ ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องเพื่อให้ตรวจสอบความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี ๑๐ คน ว่าสิ้นสุดลงเฉพาะตัวหรือไม่ ในกรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนและบริษัทจึงได้มีโอกาส สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลหลายคนเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๕๑ และ ๒๕๒ ทำให้ทราบต่อมาว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ แต่ก็ตั้งใจว่าจะต้องยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสำหรับเหตุผล ที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในทันทีที่ทราบ เพราะเห็นว่าใกล้หมดวาระการดำรง ตำแหน่งแล้ว และยินดีให้มีการตรวจสอบย้อนหลัง และขอยืนยันว่าไม่มีเจตนาหรือจงใจปกปิดหรือไม่ยื่น แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้องได้ชี้แจงว่า “ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔ แล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ในภายหลังได้ทราบดี อยู่แล้วว่า ตนเองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับ ตำแหน่งก็ยังคงไม่ยื่นบัญชีดังกล่าวให้เป็นการถูกต้อง พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องจึงเป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการต่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕”

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การเสนอเรื่องของผู้ร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว ข้างต้น เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง กล่าวคือเป็นกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือจงใจยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ผู้ร้องจะต้องเสนอเรื่องให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาได้

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยและได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบข้อกล่าวหาและให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญในเวลาที่กำหนด

ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญมีใจความว่า หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๐ และได้ให้ผู้ถูกร้องไปช่วยงานที่กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งในขณะนั้น นายไพโรจน์ ตันบรรจง ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ต่อมา นายไพโรจน์ ตันบรรจง ได้ลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ผู้ถูกร้องจึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ตามคำสั่งกระทรวงการต่างประเทศ ที่ ๘๑๖/๒๕๕๒ ก่อนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติงานอยู่ที่มูลนิธิjumgub - พันธุ์ทิพย์ ในตำแหน่งเลขานุการบริหารสำนักงานประสานมูลนิธิเป็นเวลากว่า ๑๓ ปี ผู้ถูกร้องจบการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ไม่เคยศึกษารายละเอียดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบว่าการที่ได้ดำรงตำแหน่งนี้ต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญ จากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องต่อผู้ร้องเมื่อเข้ารับตำแหน่ง จนกระทั่งผู้ถูกร้องได้ติดตามข่าวกรณีนายอมร อมรรัตนานนท์ จะยื่นคำร้องต่อผู้ร้องให้ตรวจสอบความเป็นรัฐมนตรี ๑๐ คน ว่าสิ้นสุดเฉพาะตัวเมื่อใดในกรณีดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน และบริษัท โดยในเนื้อหาข่าวมีการอ้างถึงรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๘ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๕๑ และ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเกิดความสงสัยจึงได้สนทนาและสอบถามกับบุคคลผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมาย จึงทำให้ทราบว่าผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

เมื่อผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่า ได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และขอให้ชี้แจงเหตุผลโดยด่วน ผู้ถูกร้องจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ชี้แจงเหตุผลต่อผู้ร้องโดยไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องไปด้วย เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความเข้าใจว่า ผู้ร้องกำลังพิจารณาเรื่องดังกล่าวนี้อยู่ และคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเป็นข้อมูลในการพิจารณา อีกทั้งในเวลานั้น เป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลของ ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย ใกล้เคียงหมดวาระลงแล้ว ผู้ถูกร้องมีความตั้งใจ

ที่จะปฏิบัติตามที่กล่าวมานี้โดยแท้จริง ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องตามข้อกล่าวหา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยยกคำร้องของผู้ร้อง จะได้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่

มีปัญหาต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒ จึงมีฐานะเป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๐) และมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และในกรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ประกอบมาตรา ๒๕๒ จะได้วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด

ปัญหามีว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ในกำหนดเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด เป็นการจงใจหรือไม่

ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือชี้แจงต่อผู้ร้องว่า เมื่อได้ทราบจากผู้ร้องว่าตนมีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ก็ตั้งใจว่าจะต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เพราะขณะนั้นตนใกล้จะหมดวาระการดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศแล้ว เนื่องจากคณะรัฐมนตรีจะสิ้นสุดวาระการดำรงตำแหน่งภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นอกจากนี้ผู้ถูกร้องได้ยืนยันว่าตนไม่มีเจตนาจะปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สินหรือไม่ยื่นแสดงรายการทรัพย์สิน

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลว่าไม่ทราบว่าคุณสมบัติยื่นบัญชีดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ประกอบมาตรา ๒๕๒ อย่างไรก็ดีเมื่อผู้ถูกร้องทราบจากผู้ร้องว่าคุณสมบัติที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้องในกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ เฉพาะกรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง โดยผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งก็เพราะว่าขณะที่ผู้ถูกร้องได้ทราบจากผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีดังกล่าวกรณีเข้ารับตำแหน่งเป็นเวลาที่ยังไม่ครบถ้วน นายชวน หลีกภัย ใกล้เคียงจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว อีกทั้งผู้ถูกร้องเข้าใจเรื่องของผู้ถูกร้องกำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของผู้ร้อง ซึ่งเป็นปริยายว่าการพิจารณาของผู้ร้องยังไม่มีข้อยุติ

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจหลีกเลี่ยงการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตน เพราะถ้าผู้ถูกร้องตั้งใจจะปกปิดทรัพย์สินและหนี้สินของตน ก็คงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังเห็นว่าในกรณีของผู้ถูกร้อง ระยะเวลาระหว่างการยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและการยื่นบัญชีกรณีพ้นจากตำแหน่งใกล้เคียงกันมาก เพราะผู้ถูกร้องเพิ่งทราบจากผู้ร้องว่าคุณสมบัติยื่นบัญชีดังกล่าวเมื่อใกล้เคียงจะพ้นจากตำแหน่งแล้ว ในกรณีเช่นนี้ การยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและการยื่นบัญชีในกรณีพ้นจากตำแหน่งจึงห่างกันไม่มาก เมื่อเป็นเช่นนี้ความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินหลังจากวันที่ยื่นบัญชีกรณีเข้ารับตำแหน่งจนถึงวันพ้นจากตำแหน่งก็จะมีไม่มากนัก ผู้ถูกร้องจึงยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่งเพียงกรณีเดียว การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของตน เพราะถ้าผู้ถูกร้องตั้งใจจะปกปิดทรัพย์สินและหนี้สินของตน ก็คงไม่ยื่นบัญชี ฯ ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง

อาศัยข้อเท็จจริงและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศต่อผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.อิสสระ นิตินันท์ประกาศ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ